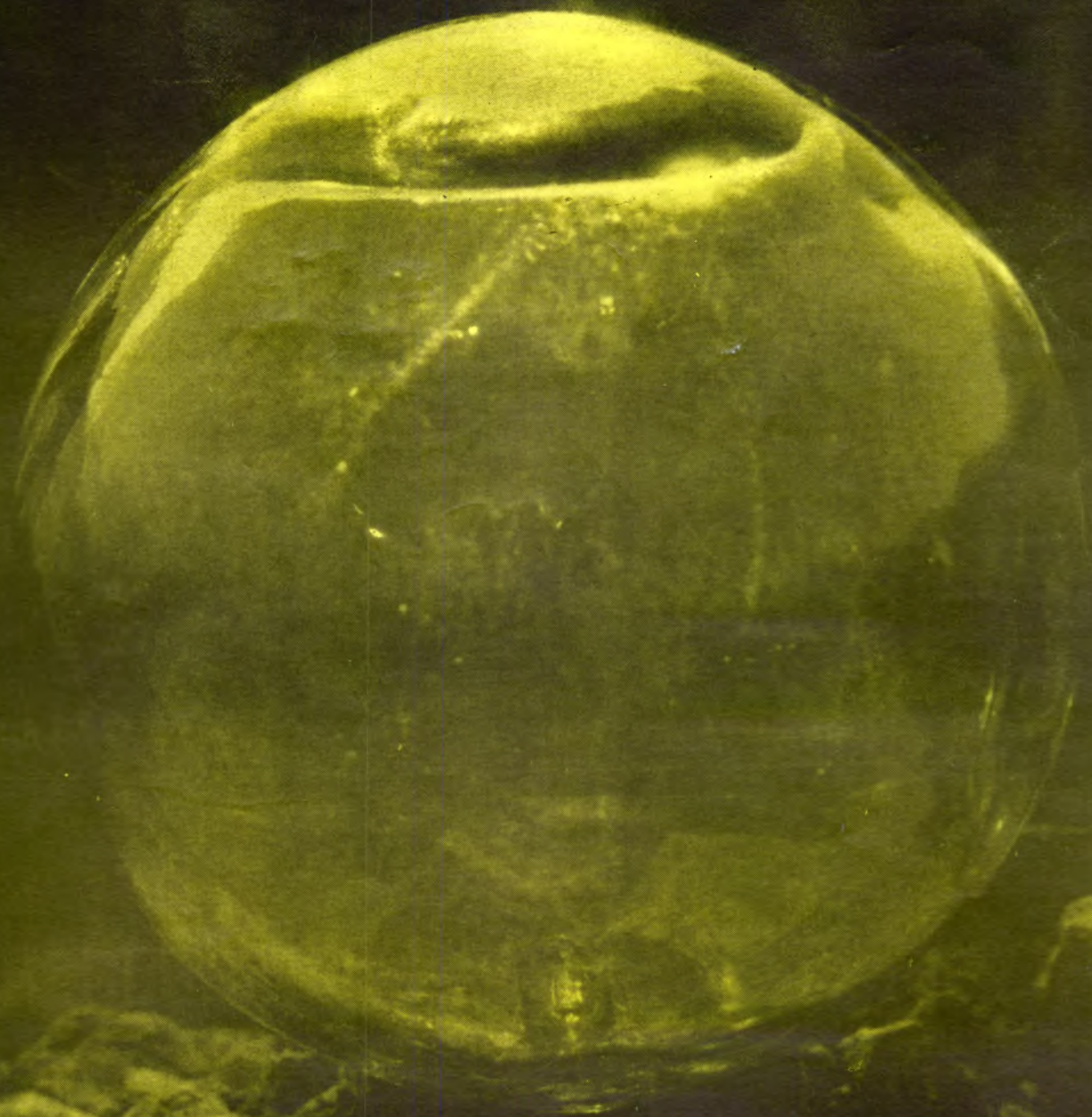

coanegra

Número 61 - Maig 89

Preu: 100 ptes.

PREMSA
CORONA

Sa Perxa

tota casta d' embotits,
formatges i patés
pollastres a l' ast

Tel. 62 11 17

Fusteria

Martorell

Taller:
Bartomeu Pasqual

Tenda:
Carrer Llarg, 89

Viver HORTUS

La major exposició de Mallorca
de plantes ornamentals

Cami de Coanegra s/n. - Tel. 62 02 79

PERRUQUERIA

MIQUEL SASTRE

Tall de cabell de tots els estils
Som Assessors d'imatge
Tenim les noves tendències Estiu '89
Ens consulti el problema del seu cabell,
nosaltres el resoldrem

NOVETAT: El getting

«La nova forma de dur els cabells»

També: Postissos, perruques, tints i permanents

C/. Bisbe Perelló, 8

L'AJUNTAMENT INFORMA AVÍS

Es recorda que el pagament voluntari de l'Impost de Circulació de vehicles i automòbils acaba el dimecres dia 31 del mes de maig.

El Batle

Ajuntament de Santa Maria del Camí

coanegra

**PUBLICACIÓ
DEL'O.C.B.
DE SANTA MARIA
DEL CAMÍ**

**DEPÓSIT LEGAL
P.M. 381-1981**

EDITA
Obra Cultural Balear
de Santa Maria del Camí

EQUIP DE REDACCIÓ

Bernat Calafat
Pere Josep Calafat
Magdalena Canyelles
Ramón Canyelles
Mateu Morro
Rafel Pizà
Joan Serra
Mateu Vich

COL·LABOREN

Esperança Alomar
Maria Amengual
Andreu Bestard
Xisco Grimalt
Biel Massot
Pere Mesquida

PORTADA

Fotografia de Rafel Pizà

**REDACCIÓ,
ADMINISTRACIÓ
I PUBLICITAT**
Batle Bartomeu Simonet, 5
07320 Santa Maria del Camí

IMPRESA A

Informacions Llevant S.A.
Passeig Ferrocarriil, 1
Tel. 55 03 28, Manacor

Els articles firmats en aquesta revista sols expressen l'opinió dels seus autors.

EDITORIAL

PER UNA TELEVISIÓ EN LA NOSTRA LLENGUA

No fa massa dies, el dematí del dia 22 d'abril, un grup de persones va prendre foc al repetidor de TV3 instal·lat damunt la Serra d'Alfàbia. Els incendiaris aprofitaren la manca de vigilància per rompre la porta de la caseta, i pegaren foc amb una llauna de benzina al local. D'aquesta manera feren impossible, per uns dies, que es pogués veure la televisió catalana a les Illes Balears.

Aquest repetidor va ésser instal·lat, ja fa uns anys, per una societat, VOLTOR, vinculada a l'Obra Cultural Balear, i constituïda per les aportacions de persones i entitats, que volgueren fer possible que a Mallorca se sentís una televisió en la nostra llengua. Gràcies a l'esforç desinteressat d'aquestes persones va ser possible poder escoltar i veure la TV3.

Ara, els incendiaris han volgut impedir que TV3 es continuï rebent. Quins són els motius que poden haver empès a aquestes persones a calar foc al repetidor d'Alfàbia? Qui és aquesta gent?

Mentres les investigacions policials avancen, pareix clar que es tracta de gent que odia la nostra llengua, gent que està irritada perquè TV3 cada vegada té més èxit, gent que enyora temps passats en els quals la nostra llengua estava proscriu. Persones que odien la llengua de Mallorca, i escriuen cartes cada dia dient que volen defensar el mallorquí del català. Castellanistes, furiosos. Gent molesta, en definitiva, perquè la televisió en català contribueix a fomentar l'ús de la nostra llengua.

Ningú està oblidat a connectar una determinada cadena. Tothom és lliure de triar el programa que vulgui, o de no veure la televisió. Però a aquests senyors els irrita que poguem connectar una cadena que ens parli en la nostra llengua. I han decidit privar-nos d'aquesta possibilitat.

Esperam que la justícia prengui les mesures pertinents perquè els incendiaris no quedin impunes. Els danys puguen a més de 20 milions de pessetes, i els danys culturals i morals no tenen preu. Aquests senyors haurien d'ésser posats en mans de la llei, i no permetre que es repetixin atemptats d'aquest caràcter.

La millor manera de rebutjar aquests actes vandàlics és demostrar que aconsegueixen l'efecte contrari. En lloc de privar-nos de veure la televisió en la nostra llengua, ara veurem més televisió en català. En lloc de deixar de veure TV3, ara veurem el Canal 33, la Televisió Valenciana, i esperem que prest tinguem una televisió de les Illes Balears.

Els incendiaris voldrien acabar amb el nostre idioma, idò ara l'utilitzarem més, de paraula i per escrit. Sols així podrem aturar uns actes impropis de persones civilitzades. Davant el fanatisme defensarem la raó, el dret del nostre poble a conservar i promoure la seva cultura.

FIRA EN FOTOS

Com cada any, pel mes d'abril tenim fira com a Sevilla -però no tan alegre-. Una fira caracteritzada per un temps incert, sempre fan quatre gotes, i per una inmensa allau de cotxes i gent. En certa manera la fira agafa popularitat i és any rera any igualeta, llevant certes innovacions. La fira és animals, certàmens, plaers, artesanía, i atraccions pels infants. Una fira de diumenge matí. Férem fotografies, n'hem triades unes quantes -moltes han quedat a l'arxiu-, però era inevitable elegir, millor veure la fira en imatges.

La Banda de Música sortí al carrer i rebé les autoritats oficials

A la presentació del llibre «Música i tonades santamarieres» hi assistiren més d'una cinquantena de persones, i el cor parroquial interpretà varies cançons recollides al llibre de Biel Feliu

Bells cavalls de pura raça poguérem admirar a l'urbanització de Can Mates

Els Xeremiers de Santa Maria Antoni Xisples i Andreu Davit ens deleitaren amb algunes peces antigues recollides a principi de segle per Joan Massot, i publicades al recull editat

L'Exposició de flors i plantes, amb remells molt interessant es consolida ja com a tradicional, amb gran quantitat de premis repartits

No podia faltar-hi, la sabrosa llet d'ametlla que hem hereditat de l'estada dels frares mínims

Un grup d'aficionats montà una mini-mostra de bonsais

Mes de 80 al·lots i al·lotes exposaren quadres al oli o d'altres tècniques a l'estudi de la seva mestressa na Maria Alomar

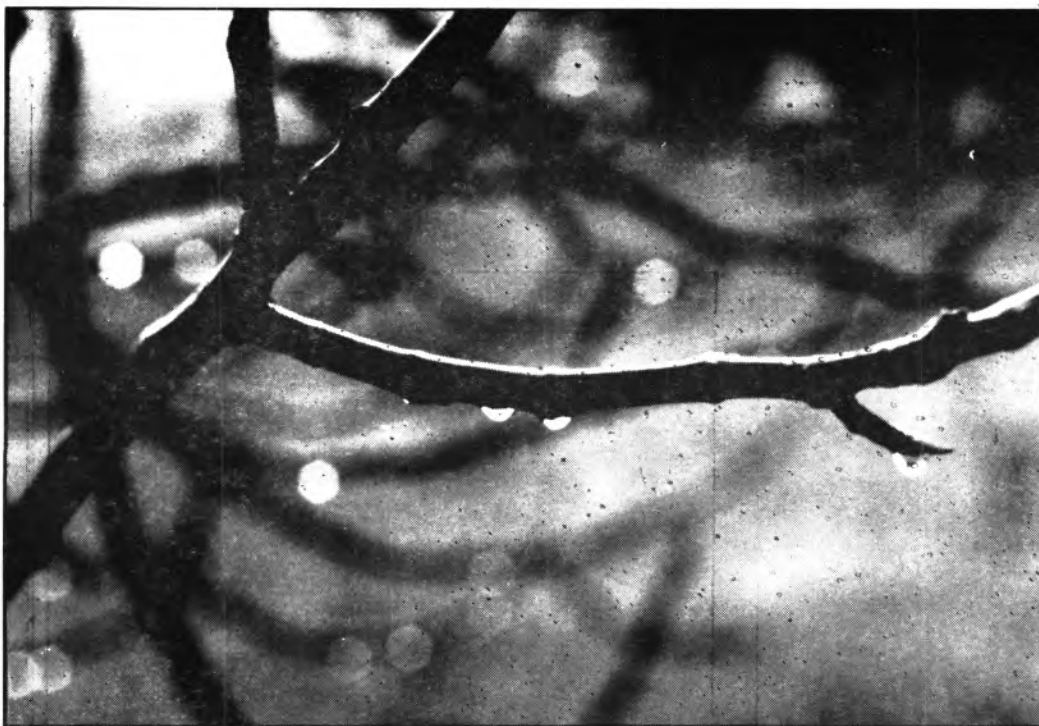
La part ramadera, exposició d'ovelles i de cabres

La mostra d'artesanía santamarièra, amb la participació dels ceramistes Ramón Canyelles, Can Bernat i Miquel Serra -Can Cadufa-, teixits Bujosa i l'Antiquari Rústic

Els infants i les atraccions de fira, dues parts més d'una diada de festa

Ana Johnson
Davies, premi
local de
fotografia

Fotografia
premiada de
Maria
Amengual

PREMIATS ALS CERTÀMENS

PINTURA

Primer.- Antonio Manzanares.
Segon.- Jaume Carot.
Tercer i local.- Francesca Sastre.

FOTOGRAFIA

Primer.- Manuel Paris.
Millors fotografies:
Jaume Clapés.
Maria Amengual.
Tolo Aguilar.
Local.- Anna Johnson Davies.

PINTURA INFANTIL

7 a 11 anys:
Primer.- Maria R. Sbert.
Segon: Silvia Román.
11 a 15 anys:
Primer.- Sebastià Porcel.
Segon.- Antoni Martorell.

Centre de reconeixement
mèdic psicològic
per a permisos de conduir
i llicències d'armes

DIMARTS I DIVENDRES DE 20 A 21 HORES

Recordi que ha de dur: - D.N.I.
- 1 fotografia
- lents correctores, si n'usa

Plaça Caidos, 3

Tel. 62 04 15

Serveis
J.G. Oliver

**FONTANERIA - CALEFACCIÓ
PISCINES - ESTUFES**

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 86
Tel. 62 12 64 - Particular 62 13 36

Taula rodona dels caçadors

El propassat dissabte 29 d'abril es va fer una Taula Rodona sobre Caça a l'Església Parroquial. Hi assistiren prop de 250 persones. Es tractaren diversos temes com la nova ordre de vedes, les arts tradicionals de caça -sobretot de «coll», i la neumonia vírica dels conills. Es parlà de la necessitat de crear una Associació de Defensa dels Caçadors, i de reivindicar la caça a coll com a costum tradicional i caça selectiva -en la qual el caçador pot amollar els acucells que estiguin protegits.

La taula rodona fou distendida i sense encrespar-se els nirvis, no com a Selva on gairebé es creuaren insults. Sembla que segons la normativa europea està prohibida la caça amb filats -i el GOB ha reclamat dels organismes europeus sobre aquest tema a Mallorca- però cal considerar la caça amb filats a coll com a diferent.

A la taula rodona hi participaren els santamariers: Toni Bennàsser -President de l'Associació de la Tercera Edat-, Rafel Moyà -President de la Societat de Caçadors-, Vicenç Santandreu -regidor-, Àngel de Oleza -Representat el Vedat de Son Seguí-, també hi participaren Miguel A. Borràs -Director d'Estructures Agràries i Medi Ambient-, Antoni Tomàs -President Federació Balear de Caça-, Jaume Morey -President Associació caçadors d'arts tradicionals-, Rafel Serra -Armer-, Eudaldo Puig -Caçador- i un representant del GOB i un del SE-CONA. Moderaren l'acte el Rector de Selva i Pere Roselló -Rector de Santa Maria-.

SALÓ RECREATIU

ES CAMI

PRÒXIMAMENT

CAMPIONAT DE FUTBOLÍ

INSCRIPCIONS A PARTIR
DE DIA 20

Bernat de Santa Eugènia, 17

SANTA MARIA

LES «GRÀCIES» DEL REGIDOR DE CULTURA

Si arriben a entendre el mallorquí, se n'haguessin duit molt mala impressió de les nostres autoritats

Aprofitant la sefa estada a la nostra illa per participar en un certamen internacional, un grup de grups folklòrics estrangers actuaren a la nostra vila amb motiu de la propassada Fira. L'acte va ser presentat pel regidor de cultura Biel Mesquida, que demostrà no ser gaire aficionat als balls folklòrics o al manco així es podia desprendre dels seus comentaris. Dels balladors noruegs va dir ben fort davant ells pel micrófon que havien adormit els espectadors. Més benèvol va ser amb els alemanys, a qui va qualificar de «grassos» i «grans», especificant que malgrat això ell no és alemany. Tot això escudant-se en que ells no entenien el nostre idioma i per tant els pobres no se'n donaven compte que el nostre regidor se'n fotia d'ells en públic i a la cara.

L'espectacle va ser, com a mínim, alligonor.

ESTUDI FOTOGRAFIC

Lluc Frontera

REPORTATGES FOTOGRAFICS

Plaça Hostals, 44

Telèfon 14 00 52

SANTA MARIA DEL CAMI

SANTA MARIA DEL CAMÍ I LA MÚSICA

ASSAIG DE PREGÓ PER A LA FIRA '89

Anar a la Fira de Santa Maria -venir a la vostra Fira-, ha estat un dels alicients anuals dels portolans. Aquesta, juntament amb algunes altres activitats, tant festives com comercials, conforma una de les claus socials que compartim els dos pobles veïnats. L'amic Pere J. Amengual «Calet» ha parlat a bastament d'aquestes proverbials relacions tant a **Coanegra** com a **Pòrtula** i, al meu entendre, ho ha fet de manera encertada; no és el cas, per tant, d'esmenar-li la plana. Deixem altres apartats; si ens centram en la Fira, no és exagerat dir que entre aquells que vénen a badocar, amb l'ànim predisposat a la bulla i a la diversió, i altres que arriben carregats d'olles i greixoneres

poder tirar el carro endavant, hi ha poca gent de Pòrtol que no faci una mica de passada quan arriba el joiós abril, de dies estirats i amatent sol, encara enyorat, per bé que enguany, fins ara, ens trobem en període d'excepció.

He de precisar, d'entrada, que no he vengut a títol purament personal. Es tracta, més tost, d'una espècie de delegació. Pertany al **Centre de Recerca i Documentació Històrico-Musical de Mallorca** i és en nom dels seus components que he acceptat d'esser avui aquí; especialment de l'estimat Joan Parets, fill del vostre poble que avui n'és enfora per qüestions vivencials, el qual podria parlar, millor que ningú, del tema bàsic d'aquest pregó. Per a ell, enfervorit santamarièr, lluitador de la nostra Música i de la nostra Cultura, voldria tenir un especial record durant aquesta vetlada, en prova de merescut homenatge per la seva tasca i pel seu coratge, no sempre prou reconeguts.

«**Cantem!**», diu el mestre Miquel Dolç a l'incipit de l'himne del vostre poble. I és una excel·lent manera de començar. Tots aquells que ho han experimentat -i deuen ésser ben pocs els qui no han fet vibrar alguna vegada llurs cordes vocals-, saben que cantar enlaira l'esperit, que és una manera d'expressar-se, tan públicament com en el més profund interior. Tant si és per demostrar alegria com dol, la Música és un bon ajut, una bona eina, un immillorable recurs.

«Qui canta sos mals espanta» seria un adagi apropiadíssim per exemplificar a nivell pràctic les idees anteriors. I això el poble ho sap, ho té present i ho ha assumit secularment. No de bades la Música és tan antiga com la civilització. Primer fou considerada com una troballa màgica. I és lògic que fos així. La descoberta del ritme aporta una força sorprenent, gairebé d'abast desconegut; el seu component mític encara ara és bàsic a moltes comunitats primitives... o no tant (pensa, per exemple, en l'èxtasi que pot produir la identificació amb el jazz o, més correntment, a nivell juvenil i de rabiosa actualitat, amb el rock). Amb el temps, tanmateix, la Música es torna més elaborada. Al ritme inicial s'hi afegeixen melodies i acompanyaments i el resultat de la mescla esdevé característica humana i element indispensable de la majoria d'actes socials. Arriba un moment que es produeix la dicotomia a **Música popular - Música culta**; la primera nascuda de l'arrel, saba i saviesa del poble, apta per als seus esdeveniments compartits; la segona, més elaborada, amb uns cànons acadèmics regulats i sistematitzats, resulta idònia per a la utilització a les funcions religioses o a l'esbarjo cortesà, segons la seva provenença i la seva destinació.

Al llarg de la història de Santa

Maria del Camí hi trobam diversos tipus de manifestacions musicals, però hi destaca especialment el primer dels elements de la dicotomia abans esmentada, el referit a la Música popular, perquè resulta el més viu, el més viscut i el més conrat. El vostre, a l'igual que molts altres pobles de l'Illa, ha estat i és un sementer de xeremiers, glosadors, sonadors i balladors.

Però avui no m'aturaré a fer una història de la Música d'aquest poble. N'hem parlat en altres ocasions, i si algú està interessat en aquest aspecte concret podrà trobar informació en el treball que enlllestírem conjuntament amb en Joan Parets en un especial dedicat a Santa Maria del Camí que es publicà a les planes de la revista **Pòrtula** corresponents al Juliol de l'any 1984. De llavors ençà, tanmateix, hi ha hagut millores. L'aspecte musical s'ha mogut, ha evolucionat i ha avançat: Torna estar en funcionament i, fins i tot, s'ha creat una escola municipal de Música. No puc deixar d'esmentar la bona feina feta pel grup **Coanegra** i l'èxit obtingut, fins al punt d'enregistrar un elapè. Pel que es pot veure ja resta enfora el temps aquell que motivà l'expressió glosada d'un dels vostres poetes populars, relacionada amb la matèria que tractam:

«A Santa Maria hi ha

canamunts i canavalls.
Com a la Vila fan balls
sa gent dels Hostals no hi va»

Les persones que es dediquen actualment a la Música en aquest poble, tant fa d'on siguin, tots són santamarierers i igual s'arreglaran per gaudir conjuntament d'aquesta activitat com per anar a Fira en estol.

El cas d'avui, encara, ens pot servir d'exemple. Dins aquest marc de la Fira, enmig del joiós ambient festiu, però un tant arrezerats de la bulla del carrer, hem de parlar d'un esdeveniment cultural, el més recent per ara, relacionat amb la Música i el poble santamarier; amb toc el poble, el d'aquí el d'allà, el d'ahir i el d'avui. Es tracta d'un llibre. Per a mi, tant la Música com la bibliografia constitueixen dues passions que, molt sovint, es complementen: llegeixo amb Música de fons, segueixo la Música amb un llibre o llegeixo sobre Música. Una i altra matèria formen part de la meua vida i del meu tarannà. Per això m'afalaga que el ben volgut Mn. Josep Capó -un dels representants bàsics de l'esperit santamarier- pensàs en el **Centre de Recerca** i en el seu equip a l'hora de fer la presentació del darrer volum de la **Col·lecció Coanegra**, aquest número 5 que avui veu la llum, dedicat, precisament, a l'Art sonor: **Música i tonades santamarieres**; com també m'omple de goig que enmig d'una fira, hi hagi lloc per a aquesta faceta de la Cultura, tenint

en compte que la migradesa d'aquest tipus de manifestacions és, dissortadament, una constant -negativa- en la vida del nostre país. Sigui benvingut, per tant, un nou volum d'una col·lecció arrelada en el poble, i més essent un llibre d'una substància meravellosa, no sempre situada en el nivell i en l'estima que es mereix.

En ell hi trobareu una sèrie de tonades populars, fetes del poble, fetes per al poble, mesclades amb altres que tenen autor concret, tal volta amb més elaboració, però molt sovint també fonamentades en les mateixes arrels que les anteriors. Ens tornam trobar amb l'eterna dicotomia musical. Gabriel Juan, santamarier convençut, músic i artista de soca-arrel, ha tengut cura de la recopilació. A les seves planes, goigs, himnes i càntics es mesclen joiosament amb cançons de batre o de vermar, amb sonades de xeremies i amb tonades de ball de bot. Tot, malgrat les diferències estructurals, fa u: tot és Música, tot és Art.

La veritat és que no es tracta d'un llibre «per a llegir». És més «per a usar» i, com tot llibre qualificat, per a aprendre. Vos mostrarà un veritable tresor, uns secrets zelosament transmesos de generació en generació, provinents dels principis dels temps i que no s'han d'estrancar fins al dia de l'Ira. A alguns els aportarà records, a altres un ventall de possibilitats. A tots, alguna lliçó, amb diferents suggerències interpretatives segons el moment, l'ànim i la predisposició: antigor, adaptació, canvi, romanticisme, idealisme, amor, mort,

treball, vida, llengua, país... Tothorn s'hi pot sentir identificat d'una o altra manera.

Enmig de l'encisador caire positiu d'un recull d'aquest tipus, encara hi ha una cosa que, a nivell personal, no puc negar que m'il·lusiona especialment. Es tracta de la inclusió d'una sèrie de partitures arreplegades a Santa Maria del Camí pel meu padrí. Aquest, Josep Massot i Planes, va dedicar molts d'anys de la seva vida a trescar Mallorca, tot cercant aquelles melodies que conformaven l'herència musical del nostre poble. El començament del segle actual també marcà l'inici de la seva tasca com a recolector de tota expressió musical sorgida de l'ànima del poble, que no deixaria gairebé fins a la seva mort. Possiblement no m'estendria en aquesta referència concreta si no fos per un fet que es relaciona directament amb vltros. El padrí Josep va estar a la vostra Vila des del 1915 fins al 1921, com a administrador de l'estafeta de Correus, creada el desembre del 1913. És natural que amb una estada de més de cinc anys establís un fort lligam amb el poble i la seva gent, molt més degut al càrrec que tenia. El record que mantingué d'aquella època fou sempre emocionat. Pel que podem llegir al seu diari, trempà el pa amb oli de Son Torrella, va beure vi de Son Monserrat i mantingué fresca l'aigua dins una gerra de Ca'n Cadufa. Obviament, també conegué més d'aprop el vostre món musical.

D'aquella coneixença, que ja havia començat anys abans, no està tot dit. El seu aplec està només publicat en part, i és el que trobau reproduït al llibre que avui ens mou a festa. Trescant vells papers familiars he trobat una altra tonada de vermar que no hi és inclosa i em plaü d'oferrir-vos. L'hi cantà la madona de Son Monserrat, Magdalena Pastor Frau, un llunyà dia d'octubre de l'any 1909. La degué transcriure quan entraven dins la vila, en tornar de la verema que caracteritza les vostres tardors, i diu:

«Dilluns en anar a vermar
t'enviaré una uiada,
i si no en trob cap cepada,
prenda des meu cor amada,
prenda des meu cor amada,
des meus uis la't vui donar.»

Trob que pot ésser un bon final; afegir-hi comentaris seria espanyarho.

Tenim Fira, tenim llibre, tenim Música. I tot és entre Amics. Què més podem desitjar?

Biel Massot i Muntaner
Pòrtol, Primavera del 1989

Madona Magdalena Pastor Frau (Son Monserrat) - 5/16 B. Al retorn de la verema a l'octubre.

2a. l'hi cantà la madona de Son Monserrat, Magdalena Pastor Frau, un llunyà dia d'octubre de l'any 1909. La degué transcriure quan entraven dins la vila, en tornar de la verema que caracteritza les vostres tardors, i diu:

«Dilluns en anar a vermar
t'enviaré una uiada,
i si no en trob cap cepada,
prenda des meu cor amada,
prenda des meu cor amada,
des meus uis la't vui donar.»

Trob que pot ésser un bon final; afegir-hi comentaris seria espanyarho.

Tenim Fira, tenim llibre, tenim Música. I tot és entre Amics. Què més podem desitjar?

Biel Massot i Muntaner
Pòrtol, Primavera del 1989

EN POQUES PARAULES

COMERÇOS

Al mes d'abril s'inaugurà un Soló Recreatiu al 17 del Carrer Bernat de Santa Eugènia, el local ample i confortable és «ES CAMÍ», i té billars, billar americà, videomàquines, futbolins, pim ball, màquines infantils, etc, tota una serie de jocs pel lleure i l'oci. Properament celebraran un Campionat de Futbolet, s'iniciaren les inscripcions el 20 de maig.

Properament s'inaugurà un gimnàs a Santa Maria, segurament al segon pis de damunt l'estudi Llorenç Frontera, el preparador és Joan Parets -gimnasta i culturista-.

ARTIGUES AL LICEU BALEAR

Del 24 al 28 d'abril es celebrà al Liceu Balear una Mostra Col·lectiva de Pintors, a la qual hi participà Joan Artigues, a la qual hi exposaven també els coneguts pintors Maria Carbonero, Ramon Canet, Menéndez Rojas, Ferran Villa, Ulrich Leman, Joan Riutort i Pep Canyelles.

CA N'IGNASSI I LA CUINA

La fàbrica de sobrassada Ca N'Ignassi participà a la V Mostra de Cuina Mallorquina que es celebrà al Born ciutadà, durant prop de 8 dies ciutadans i forans han pogut degustar amb pa «moreno» la sobrassada de Ca N'Ignassi.

APAGADA DE LLUM

El passat dissabte dia 13 de maig caigué una barrumbada de gairebé uns 20 minuts, plovent entre uns 10 i 18 litres per metre quadrat -segons medicions de particulars-. La barrumbada ocasionà una aturada del flux elèctric de prop de 3 hores, que certs carrers quedassin en quasi un pam d'aigua, que les alarmes de diversos comerços es disparassin, etc, la qual cosa ens evidencia que hi ha una manca d'infraestructura mínima que pugui aguantar canvis climàtics-metereològics dràstics. Una

petita ploguda i provoca aquest aldarull; manca una revisió i previsió de futures situacions imprevista de semi-emergència. I com bé diu Raimon a una cançó «O plou massa, o plou massa poc... en aquest país la pluja no sap ploure».

MOSTRA DE MÚSICA

El passat dissabte dia 6 de maig, l'Ajuntament de Palma organitzà a places i carrers una mostra de música de Mallorca, a la qual hi participaren uns 80 grups, des de jazz a xeremiers, rock, salsa..., entre els quals hi havia Coanegra i els xeremiers de Santa Maria.

NOU DISC DE COANEGRA

Coanegra presentarà un disc senzill el proper divendres dia 20 de maig al Palau Solleric de Palma. El disc inclou dues peces noves, ambdues amb lletres i músiques originals del grup, una més melòdica i la segona una jota mogudeta.

CA NA DAVIT HA TANCAT

El popular forn de Ca Na Davit a finals d'abril tancà definitivament les portes al públic. En poc temps i per raons ben diferents Santa Maria s'ha quedat sense forns de pa antics de llenya i feixines. Aquest cop per motius d'inspeccions i de normatives estrictes, i cada cop més europees. Poc a poc les maneres tradicionals i artesanes de fer les coses dexapareixeran. El que és cruel és que defalleixin per motius volgudament de progrés, d'higiene i de sanitat. De cada cop ens acostam a una societat de futur on gairebé tot estarà plastificat, on per higiene i esterilització els aliments seran cada cop més insípids i sabrosos.

fusteria

Bartomeu Canyelles Rubí

**TREBALLS DE FUSTERIA
EN GENERAL**

Bernat de Sta. Eugènia, 86 - Tel. 62 00 80

**BAR
SANTA
MARIA**

**CARRER
LLARG**

**SERVEI DE
BARBACOA**

**CONILL TORRAT
VARIATS
«PERROS»
HAMBURGUESES**

Atracament a l'estanc

El passat divendres dia 28 d'abril, devers les sis de l'horabaixa, un jove i una al.lota entraren a l'estanc del carrer Llarg. la madona, que estava tota sola quan s'entemé ja va tenir el jove darrera el taurell. Aquest l'agafà pel darrera tapant-li violentament la boca. Obriren la caixa, i l'al.lota recercava darrera el taurell de les apostes. Fugiren poc després corrensos. Res pogué fer la madona per aturar-los, s'endugueren prop de quinze mil pessetes i deixant un bon esglai a l'estanc.

RENAULT

MARTI CANYELLES FERRANDO

SERVEI OFICIAL

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 71
Tel. 62 06 74
SANTA MARIA DEL CAMI

BOUTIQUE

NOVA GENT

SANTA MARIA

CADA DUES SETMANES, RENOVACIÓ D'EXISTÈNCIES
DISSABTES HORABAIXA OBERT

Bernat de Santa Eugènia, 87 - Tel. 62 01 33

Mestre Antoni Alemany, mort en accident de circulació

El passat 10 de maig, Antoni Alemany, músic de la Banda de Música de Santa Maria, tornava amb el seu motoret cap a ca seva, prop de Mainou. Aquell dimecres horabaixa un cotxe el va atropellar amb tan mala sort que mestre Antoni, que tenia 76 anys, va resultar mort a conseqüència de la falta de colissió.

Amb la seva mort, la Banda de Música de Santa Maria ha perdut un dels seus personatges més entranyables i apreciats. Mestre Antoni tocava el clarinet, i per iniciativa pròpia ensenyava a tocar aquest instrument, aixó com el saxo i el requint a la gent jove que comença. Per aixó, i pel seu bon humor habitual, era una persona molt estimada entre els seus companys de la Banda, que al funeral li varen retre homenatge tocant una marxa fúnebre en memòria seva, entre mostres de visible emoció.

A través d'aquesta revista la Banda de Música de Santa Maria vol manifestar el seu sentiment, així com fer reconeixement públic de la tasca duita a terme per mestre Antoni, en prova de recordança i d'agraïment pòstum. Descans en pau.

Joan i Maria

PERRUQUERS

Antoni Gelabert, 18 - Tel. 62 06 81

EL NOU PERSONAL DE L'AJUNTAMENT

Maria Antònia Gil Terrasa és l'Auxiliar Administrativa contractada per sis mesos per l'Ajuntament, hi anàrem, un dissabte matí que estava bastant enfeïnada. Una cara jove a les dependències municipals.

Francesca Mayrata Mayrata és l'ordenança del Centre Sanitari Local contractada per un període d'un any, s'encarrega de donar torn per a cada metge, i de portar a l'Ambulatori del Carme les analítiques i d'anar a cercar els resultats. L'implantació de les analítiques de sang ha estat un èxit, des de l'11 d'abril que s'inaugurà el Servei cada setmana se'n fa una mitja de 18, a hores d'ara ja se n'han realitzades un centenar, i es donen torn a quinze dies vista.

CARA I CREU

Ja fa un grapat de setmanes que podem veure pel carrer la nova màquina que va decidir comprar l'Ajuntament per a netejar la via pública. De moment, ja li estan traient un bon profit en la neteja de la Plaça Nova, que després del mercat sol quedar bastant bruta. Però seria també desitjable que fés més voltes per altres carrers, especialment per devers la carretera, que sempre sol estar necessitada de granera.

Però, en aquest món tot té cara i creu. Si ara la Plaça Nova pareix una patena, no podem dir el mateix de l'escorxador (el «matadero»). Resulta que allà hi duen a tirar tota la brutor que lleven del mercat, i s'està convertint en un niu de brutor i de rates. O al manco aquesta és l'opinió dels veïnats, que n'estan ben enfadats, i es demanen si no es podrien fer les coses d'una altra manera. A ningú li agradaria tenir devora ca seva un femer municipal.

Instal.lacions - Pressuposts
Reparacions

Instal.lacions BOMBES
SUMERGIDES

LLORENÇ SANS

Reis Catòlics, 59 4.¹ - 1.^a

Telèfon 24 68.74

Palma de Mallorca

Carrer Casasnovas, 21

Telèfon 62 06 02

Santa Maria del Camí

TÓMBOLA DE CA'S METGE REI MÉS D'UN MILIÓ RECAPTAT

Durant les setmanes anterior i posterior a la Fira, va tenir lloc a Cas Metge Rei la tómbola a benefici de la Residència per a la tercera Edat, tal com estava anunciat. La receptació total va superar el milió de pessetes, una xifra considerable, encara que quedi per davall de les expectatives dels més optimistes. Pràcticament tot el poble hi va col·laborar, tant amb la donació d'objectes d'allò més variat per a la tómbola, com anant-hi a jugar i provar sort, aprofitant que era la Fira.

Així i tot, no se va acabar de despatxar tot el gènere recollit. Varen quedar sobretot algunes peces de major valor (que necessitaven molts de punts per a ser adquirides), i les de més escassa còpiazació, que ningú va preferir, a causa de la seva poca qualitat o utilitat. Perquè, tot s'ha de dir: molta de gent, la majoria, col·laborà amb donatius generosos, fets amb voluntat i encert; però també alguns, per sort no molts, aprofitaren la tómbola per desfer-se'n de refusos inútils, confonent la beneficiència amb el servei de recollida d'objectes inservibles, i clar, així no és estrany que llavors no es despatxin. De tota manera la majoria d'objectes varen ésser rebuts amb satisfacció per part dels premiats: la prova és el milió i busques que s'ha arribat a recaptar.

Pel que fa a les rifes, la sort va ser desigual. Dels dos lots que es rifaven amb paperetes de venda directa, un va tenir guanyador; a l'altre li va faltar ben poc: es va vendre fins a la papereta n° 640, i el número premiat va ser el 642, que, per poc marge, no havia estat venut.

Les altres 5 rifes que hi va haver, les paperetes de les quals sortien com a premi dins els sobres que estaven a la venda, també varen ésser de resultat desigual. Les paperetes guanyadores de dues rifes varen ésser venudes, i els premis recollits; en canvi les d'altres dues rifes no varen resultar despatxades. Pel que respecta a l'altra rifa, la E, es va vendre la papereta premiada, però a l'hora d'escriure aquest article ningú havia anat encara a recollir el premi. O sia que, si teniu paperetes de la rifa E, comprovau que no tengeu el número 642. Si qualcú

el té, que sàpiga que li correspon el premi d'uns foldons i un tapet de camilla, així com una aquarel·la de Joan Ques.

Ara, després de dues subhastes i aquesta tómbola, l'Ajuntament ja ha aprovat els estatuts del Patronat de la Residència, que es constituirà d'aquí a poc temps, i que tindrà plena capacitat jurídica per a continuar la tasca duita a terme amb entusiasme i voluntat fins avui. Ja hi ha molta feina feta, i una quantitat considerable de doblers recaptada, per començar a pensar en realitats concretes.

M.V.

DEMOGRAFIA

NAIXEMENTS

Joana Maria Romero Pastor (4-4-89).
Josep Manuel Ordóñez Capó (20-4-89).

DEFUNCIONS

Maria Oliver Dolç (2-11-1891, 17-4-89)
Maria Bestard Nicolau (14-11-1900, 18-4-89)
Margarida Serra Ferragut (4-1897, 19-4-89)
Jaume Pizà Dolç (15-9-1916, 24-4-89)
Carlos Linares Muñoz (1-7-1957, 13-11-1982)
Jerònia Báuza Miralles (6-1-1909, 28-4-89)

MATRIMONIS

No se n'ha registrat cap des de la passada informació.

Font: Registre Civil, 15 de maig

ACADEMIA
D'IDIOMES
WHEELER'S
62 10 91

**NOU CURS
PER ESTUDIANTS**

**DILLUNS
DIMECRES
DIVENDRES**   **A LES 21 H**

C/. Bernat de Santa Eugènia, 118 b - SANTA MARIA

**MARXA
CICLISTA
A**

SON SUREDA

**14 - 5 - 89
ASSOCIACIÓ
DE PARES**

Una vegada més l'Associació de Pares del Col·legi Ramon Llull, plena de ganes de fer molta de feina conjunta amb els professors, organitzaren una excursió, en aquesta ocasió a Son Sureda, per anar fins allà en bicicleta.

La sortida va ser davant l'Església, entre pitades, adhesius, i «bondies», tothom amb els ulls ben eixarfits, sobretot els més petits, que enguany han participat molt.

A les nou i mitja se va sortir, i de camí cap a Son Sureda; sempre escortats pels pares, encarregats d'aturar els cotxes i posar ordre.

Enguany hi va haver una novetat: dinar per tots. Tres calderons ens esperaven plens d'arròs brut; tassó de vi i ensaïmada, un bon menú per recuperar forces. No faltaren tampoc tota casta de refrescs i suc de fruita. Quan se va acabar el dinar, cucanyes i qualque xop quan pegaven derrotades a l'olla, moltes d'elles plenes de caramels.

A càrrec dels allotjats hi va haver interpretació d'una obra de teatre de terasetes escrita i dirigida per ells mateixos. Cançons, i per acabar ball de bot i sevillanes. Tornàrem tots bons i sans, i tothom se va divertir ben molt.

L'enhonorabona a tots per la seva participació, i sobretot a l'Associació de Pares, professors, i tots els santamariers que han col·laborat a fer possible aquesta festa.

Mac

cafeteria - bar Comerç

local climatitzat
gelats - refrescs - tapes
un local ample i confortable per a tots

Plaça dels Hostals, 27 - 29 - Tel. 62 00 29

CARTES

**ENCARA ARA,
«PUTA MALLORQUIN»**

Sr. Director

Adjunt li enviam un escrit, per publicar a la secció «Bústia», que denuncia una actuació poc afortunada de la Policia Nacional.

El fet de pregar-li que la publiqui, no es deu a cap esperit de venjança, sinó al de donar a conèixer una situació que hauria de ser totalment anormal i que fa que, encara ara, hàgim de parlar de normalització lingüística i defensar una vegada més l'ús de la nostra llengua, ja emprada pels nostres avis i redebavis, en el nostre país.

Atentament, Pere Massutí Ramis. Predi s'Olivaret, Selva.- Llorenç Massutí Nicolau. Carrer Manuel Guasp 5, 3a. Palma.

Palma de Mallorca, 14 d'abril de 1989.

Senyor,

Denunciam des d'aquí un fet que succeí el passat dia 6 d'abril; és prou representatiu de la situació lingüística i social que patim els ciutadans mallorquins «salvaguardats» per la Policia Nacional.

Aquesta mateixa carta l'adreçam als següents diaris: «Balears» «Diario de Mallorca» «El dia 16», «Ultima Hora», «Avui», «El País» i «Diari de Barcelona» entre d'altres. Tant de bo que els nostres diaris la publiquin!

El jove mallorquí Pere Massutí de 26 anys, fou amenaçat i portat a Comissaria per contestar a una parella de la Policia Nacional en català, llengua que, a més de ser la seva pròpia, és oficial a les Illes.

Els fets succeïren així: després d'aturar-lo en mig del carrer del Sindicat cantonada Llongeta, a les 14'30 hores, li demanaren que s'identificàs (cosa que féu amb el document d'identitat) i davant la seva negativa a parlar en espanyol i argumentar que tenia dret d'usar la nostra llengua a ca nostra i en tot moment, el «catxearen» d'alt a baix i l'insultaren. La situació entre Pere i els dos agents es continuà fent tensa, fins que va arribar a un punt on ell els demanà la seva identificació com a policies. No ho feren i aleshores li digueren que l'afer es resoldria a la Comissaria, on se l'emportaren.

Per entrar allà el sempetejaren de mala manera, i un d'ells es tregué la porra i digué: «te voy a partir las costillas».

En mig de sis policies, dins una sala, fou víctima una altra vegada d'insults, d'escarnis i de tota casta de befes: «Polaco», «hijo de puta», «Putxa mallorquin», «no te quedarà ni un hueso sano»...

Cap dels sis policies tampoc no es volgué identificar.

Quan va demanar què podia fer per denunciar el tracte que havia sofert, li digueren que, «si lo hacía en español podía dirigirse allí mismo en Denuncias y si lo hacía en catalán o mallorquin que fuera a Juzgado de Guardia, al Consell o donde quisiera».

El mateix dia fou presentada la corresponent denúncia al Jutjat de Guàrdia.

Tenim proves que no tots els policies nacionals actuen d'aquesta manera; els que no ho fan així, que no se sentin al·ludits.

Atentament,

P. Massutí i Ll. Massutí

GALERIA CA'N BRAHÓ

MARCS
QUADRES
MOTLURES

Quarter V*
Tel. 62 01 26

NIELS NORGAARD

CASA DE LA VILA

CONSTITUÏTS DOS PATRONATS

Al passat plenari de dia 11 de maig, l'Ajuntament va prendre dues importants decisions referents a dos temes de gran importància com són la conservació del patrimoni històric-artístic i la consecució de la Residència de la Tercera Edat. Els dos acords que es varen prendre no varen ésser altres que la constitució dels dos respectius patronats, encarregats de prendre decisions o fer feina sobre els dos temes que ens ocupen.

PATRONAT HISTÒRICO-ARTÍSTIC

El Patronat Històric-artístic és un organisme previst a les Normes Subsidiàries, aprovades el passat estiu, encarregat d'informar sobre les llicències d'obres sol·licitades a zones protegides o a edificis inclosos en el catàleg de proteccions de les Normes. L'entrada en funcionament d'aquest Patronat permetrà d'una vegada vetllar per la conservació del patrimoni històric i artístic, fonamentalment l'arquitectònic, i podrà evitar que es segueixin cometent atemptats contra l'entorn dels nostres carrers, places i cases, al contrari del que ve succeint fins ara. Basta dir que fins i tot molts dels edificis de ca-

tàleg de proteccions, confeccionat l'any 83, ja han estat objecte de destrossa i esguerrats sense remei, gràcies a obres duites a terme sense cap control i sense el més mínim respecte al bon gust més elemental. Serà d'agraïr, per tant, la tasca que espera a aquest Patronat. Estarà compost per 8 membres, segons està establert a les normes: el Batle (Josep Estarellas), els presidents de les Comissions de cultura (Gabriel Mesquida), i urbanisme (Vicenç Santandreu), així com cinc persones més, designades pel Consistori, que sembla que són Tomàs Pizà, Gabriel Juan «Feliu», Josep Capó, Antoni Santandreu, i Bernat Calafat.

PATRONAT DE LA RESIDENCIA

A la mateixa sessió de dia 11 de maig també es va decidir la constitució del Patronat de la Residència per a la Tercera Edat Cas Metge Rei, i es varen aprovar els estatuts que el regiran. L'objectiu del Patronat serà el de la construcció, govern i administració de la Residència; i tindrà plena capacitat jurídica i operativa, així com patrimoni propi per a la consecució dels objectius que es proposa.

Encara no s'han designat totes les persones que seran membre d'aquest Patronat, però segons els estatuts aprovats per l'Ajuntament, alguns membres són ja segurs, mentres que altres estan pendents dels organismes corresponents. La composició del Patronat serà la següent:

- El President, que serà el batle de l'Ajuntament de Santa Maria (Josep Estarellas).
- El Secretari, que serà el mateix que els de l'Ajuntament.
- L'Interventor, que també serà el mateix que el de l'Ajuntament.
- Un representant de cada grup polític municipal (o sia, 4: PP, PSM, PSOE i CDS).
- El Rector de la Parròquia (Pere Rosselló).
- El Director de la Residència.
- Un membre de l'Associació de la Tercera Edat.
- Un jutge de pau (Josep Martorell).
- Un representant del Consell parroquial.
- Un representant del Consell Municipal de Sanitat, amb titulació acadèmica de l'àrea de sanitat.
- El regidor responsable de l'àrea de la Tercera Edat, delegat o president de la Comissió Municipal corresponent.

APRENEU **KARATE**

CLUB CA'N BRAHÓ

A l' Edifici Municipal
Dilluns i Divendres
de les 18 a les 19 h.
1.000 Ptes. mensuals

**AUTÈNTICA SOBRESSADA
MALLORQUINA**

C/. Bernat de Sta. Eugènia, 104
carretera Palma - Inca
Santa Maria del Camí
07320 - MALLORCA
Tel. 62 01 44

ENTREVISTA

LA REBEL TRANSPERÈNCA DE N'ESPERANÇA ALOMAR

Als seus 47 anys complits n'Esperança ofereix físicament una aparença immillorable. «A la meua edat no queda més remei que cuidar-se, si no fos així podria estar com una bota», diu amb un punt de sarcasme. Però els sarcasme no és el seu fort, sino que més aviat ho és el parlar clar i sense embuts. No pot entendre el sarcasme d'un somris davant un cas de suïcidi per amor i parla clar perquè se'n pot permetre el luxe. Potser no és un bon moment per ella, ho reconeix i es nota en el seu esgurard una mica cellut, però exhibeix una innegable lucidesa. De caràcter indomable, pot acceptar d'haver de sacrificar part de la vida només per guanyar-se el pa, però refusa participar de la voràgine materialista i de la insensibilitat que impera arreu.

Va nèixer a Maria de la Salut devers els nou anys vengué a viure a Santa Maria del Camí. De petita no va tenir oportunitat d'anar a escola molt seguit perquè bona part del temps l'havia de passar treballant al camp. Als catorze anys entrà a fer feina a la fàbrica de teixits i als dinou decidí d'entrar de monja. Ens ho explica:

- Paradoxalment jo sempre havia anat a una escola laica, però devers els setze anys vaig entrar per primera vegada en contacte amb les monges a través d'unes classes de pintura. Poc temps després vaig assistir a una conferència oferida per una monja de la congregació anomenada de les «Germanes Blanques» que

va despertar el meu interès, i vaig iniciar una correspondència amb elles fins que vaig partir a Madrid per iniciar el Postulat. Si he d'explicar les motivacions que em portaren a la vida religiosa diria que probablement tenien el seu origen en la necessitat de sortir i de donar que és tan pròpia de la joventut. Jo volia ser missionera, però potser si aleshores hi hagués hagut partits polítics m'hagués tirat a fer política o ves a saber! El cert és que jo era -ara ho veig- molt immadura aleshores, i endemés tenia un total desconeixements de l'Església Catòlica.

És bastant freqüent que les persones que rompen la seva relació amb una determinada organització o corrent en fassin una crítica sense pietat intentant posar en evidència les seves contradiccions internes. Aquest no és el cas de n'Esperança, que té bons records de l'etapa de la seva vida dedicada a la vida religiosa com a monja.

- Fent el Postulat a Madrid ens dedicàvem gairebé exclusivament a estudiar. Després vaig passar a fer el Noviciat a Logronyo i va ser allà on de debò i per primera vegada es va produir el desvetllament del meu intel·lecte. Vaig tenir la gran sort que la congregació de les «Germanes Blanques» era estrangera, concretament francesa, i aportava una visió del cristianisme francament progressista. Se'ns impartien classes de psicologia, francès i d'altres matèries no estrictament religioses. Record que un dia el capellà que ens feia

«L'altra dia la Lola Flores va recitar un poema al programa de televisió de «La Trinca». El poema era meu»

«Dins l'Església hi vaig conèixer gent de grans qualitats humanes»

«Potser hi ha gent que pensa que soc un «bitxo raro», però no em sent marginada»

«La gent no vol entendre que si seguim usant els «sprays» podem morir com a rates de càncer de pell»

de professor tractant el tema del dogma de la virginitat de la Mare de Déu ens va comentar que els dogmes tenien de negatiu que ens allunyaven dels altres germans cris-

qualitat balear s.l.

DISTRIBUIM ELS LICORS DE SANTA MARIA I ELS VINS DE BINISALEM

Rei Sanxo, 3 Tels. 14 00 17 - 62 01 66

CERÀMICA CAN BERNAT

C/ BARTOMEU PASQUAL S/N
SANTA MARIA DEL CAMÍ
TELÈFON 62 01 78

tians. Després vaig anar a completar la meua educació a Bèlgica. Per cert, record una petita anècdota de quan vaig arribar allà juntament amb altres monges castellano-parlants de la península. Ens varen rebre saludant-nos en francès amb l'acostumada «politesse» i jo vaig contestar amb un francès més fluid que el de les meves companyes. Això els cridà l'atenció i em demanaren d'on era i jo vaig explicar que essent mallorquina gràcies al nostre idioma teníem més facilitat per a aprendre el francès. En realitat els meus estudis tenien lloc a una escola internacional d'ensenyança religiosa, la més important, i allà rebíem classes també de gent no catòlica: exègetes jueus, anglicans... Després de Bèlgica m'enviaren a Liverpool justament quan començaven a fer-se sentir els «Beatles» per tal de perfeccionar l'anglès. Estudiant allà vaig trobar-me amb un ambient internacional que em va permetre contactar amb gent de molt diversos indrets del món. Va ser una experiència molt positiva. Els anys que vaig passar de religiosa varen contribuir decisivament en la meua educació enriquint-me culturalment.

M'ensenyaren a apreciar les arts plàstiques, la música, la literatura, i jo n'estic ben agraïda. Vaig tenir també l'oportunitat de conèixer persones de gran qualitat humana.

Però a Liverpool n'Esperança penja els hàbits. Tal i com ella ho explica, no va ser una decisió traumàtica:

- Vaig sortir de monja perquè vaig fer-me la reflexió que allò que és important de veres és la fidelitat a una ètica i que dedicar-me a la vida religiosa no era imprescindible. Vull dir que vaig donar-me que podia fer el mateix defora, o fer una cosa diferent deixant intactes els meus principis. Però allò no va significar en aquell moment per a mi una ruptura amb l'Església: aquesta ruptura es donà anys després.

Les bones relacions que seguia mantenint amb la congregació li permeteren de trobar feina a un hospital de Liverpool, no gaire lluny per cert del convent d'on havia sortit. N'Esperança aprofita aquest episodi per explicar el comportament de les cultures dominants com l'espanyola i l'anglesa.

- Una ex-companya de la congregació m'acompanyà a veure la directora de l'hospital -per cert que era filial d'aquella on sempre han anat a avortar les espanyoles- per si em volien donar feina. La directora ens

«Han definit al Papa Woytila com un «dictador somrient». Jo no puc entendre com pot dir que cada vegada que una parella fa l'amor ha d'estar disposada a tenir un fill»

va fer seure a totes dues al seu despatx i jo vaig deixar que aquella que m'acompanyava fes la petició que ens havia portat allà. En haver acabat la directora ens va dir que ho sentia molt però no tenia res. Aleshores ens aixecàrem per anar-nos-en i jo vaig obrir boca per acomiadar-me agraïnt el temps i l'atenció que ens havia dedicat. Això semblà sobtar-la i em demanà d'on era i a on havia après de parlar l'anglès. Vaig contestar que era mallorquina i que l'anglès l'havia après a Anglaterra mateix. Tot d'una canvià de carter i em donà feina a la recepció de l'hospital, i va fer-ho única i exclusivament perquè va veure que jo era capaç de comportar-me «a la anglesa». Treballant a l'hospital vaig veure que les meves companyes de feina espanyoles formaven el seu clan i tot ho volien «a la espanyola», fins i tot anaven a empenyar el cuiner perquè preparàs el menjar a la seva manera. Un dia que hi havia una petita celebració hi havia preparat el té i el típic «cake» que menjen els anglesos i jo vaig ser l'única que en vaig voler menjar, els altres espanyols no s'hi acostaren perquè no volien saber res dels britànics. La meua actitud era ben diferent: jo volia participar i aprendre.

I del Liverpool dels «Beatles» un altre cop a Mallorca, la Mallorca dels primers anys del «boom» turístic, amb una vila de Santa Maria que romanien sense canvis.

- En tornar d'Anglaterra vaig trobar-me que el poble era el mateix, però jo no. Vaig sentir-me desplaçada i també és cert que no vaig fer esforços per integrar-me perquè no

soc gens aficadissa. Vaig treballar a s'estanc i a Can Canyelles, i després vaig obrir una tenda a Cala Millor i una altra a Santa Ponça. Però no m'hi trobava bé i com per Madrid hi coneixia gent vaig decidir de traslladar-me.

A Madrid treballa a la companyia Telefónica i després al Banc Hispano-Americà, es casa i té el fill. Però l'enyorança de Mallorca la venç i no descansa fins que pot tornar. La distància que l'espai imposa amb el seu marit ja fa pressentir una ruptura del matrimoni. Però volem parlar ara d'una altra ruptura:

- El meu trencament amb l'Església no va ser traumàtic i no puc assenyalar una data o un fet concret que el provocàs. En el si de l'Església hi he conegut la millor gent, però no puc entendre per exemple que aquest «dictador somrient» -que és com algú ha definit el Papa Woytila- pot anar dient a aquestes altures que cada vegada que una parella fa l'amor ha d'estar disposada a tenir un fill, o com s'enfoca el tema de la homosexualitat. Quant a l'estricta qüestió de l'existència de Déu he de dir que no soc creient ni tampoc atea, perquè ambdues postures exigeixen igualment un acte de fe. Soc agnòstica, i només estic convençuda de que si és ver que hi ha quelcom que ens trascendeix ha de ser per força una cosa bona.

Parlam de temes diversos, principalment de la seva activitat creadora:

- Sempre m'han interessat molt les arts plàstiques. A Madrid tots els porters de les sales d'exposició em coneixien.

«La massificació ens fa oblidar que cada individu és diferent i que cal estimar la diferència»

M'he dedicat un poc a la pintura i d'ençà que vaig descobrir els esmalts en captivaren, però la seva tècnica és extremadament complicada. Treballar la fusta també m'interessa molt. A la casa que m'estic fent hi ha un espai gran reservat a taller-estudi. Allò que em repugna especialment és la comercialització de l'art. Per cert, l'altre dia vaig sentir la Lola Flores recitar un poema que m'era familiar al programa televisiu de «La Trinca» i vaig arribar a la conclusió que es tractava d'un poema meu publicat a la revista universitària de Santa Cruz de Tenerife. L'estic cercant entre els meus papers i estic segura que en trobaré l'original.

Em deixa bocabadat. Li deman si es sent marginada en un poble amb un fort component tradicionalment carca com és Santa Maria del Camí:

- No. Potser molta gent pensi que soc un «bitxo raro», però no em sent marginada. Reconec que no soc gens convencional ni bona d'abordar. Tenc pocs conatactes amb el poble però més que res és per culpa meva, perquè m'hauria d'haver integrat més.

Per acabar és hora de parlar d'allò que la preocupa a nivell general. Qui

ha passat per tantes experiències per força a de tenir un punt de vista fornit de prou elements de judici.

Ella encara la qüestió sense dubtar un instant:

- Allò que més em preocupa ara mateix és l'ecologia. Em sembla terrible, per exemple, la total inconsciència que hi ha a nivell de carrer sobre el terrible problema dels forats de la capa d'ozó. La gent no vol entendre que si segueix el deteriorament d'aquesta capa per culpa de la utilització de «sprays» acabarem morint tots com a rates de càncer de pell. Hi ha una gran irresponsabilitat a nivell personal en aquestes qüestions. Assistim uns impotents i altres indiferents a la destrucció de la natura. S'estan carregant l'Amazònia, el pulmó del planeta. Aquí tenim cada dia casos com el de Lluc-Alcari, Cala Barca Trecada, etc... Lo millor de Mallorca està quedant en mans estrangeres i hem de pensar que això ja és irrecuperable. S'hauria de construir menys i dedicar-se a arreglar allò ja construït.

Amb calma, en actitud reflexiva n'Esperança va desglossant la crítica d'aquest entorn social que no la satisfà. Parla del nervi somort d'una sensibilitat que només és capaç de respondre a determinats estímuls deixant-ne d'altres de banda.

- És més fàcil deixar-se viure per les circumstàncies que viure realment. Ens feim insensibles: es mata i no en feim cas. En lloc de reberlarnos i no consentir la violència ens acostumam a la catàstrofe del veïnat. Ens deixam portar per la voràgina dels doblers, però les relacions humanes són cada vegada manco profundes. És massa fàcil seguir el corrent d'allò que ens donen i som incapaços de conservar el sentit de l'amistat. No passam més enllà de la façana de les persones i perduts en la massificació ens oblidam que cada individu és distint i que cal estimar la diferència. Els mallorquins tenim fama de ser tolerants però és fals: el que hi ha és que «passam». La societat rebutja moltes coses sense voler comprendre que qualsevol manifestació no agressiva és respectable. La gent diu «maricó» sense respectar, despectivament. La gent fa la mitja quan explica que un xicot s'ha tirat per un barranc «perquè s'havia barallat amb la seva al.lota», i això no està gens bé perquè cal respectar-ho, cal comprendre que aquella persona ha patit en la seva carn un rebuig de tot que l'ha portada a la mort.

J.S.M.

«Servant memòria»

Admiro
la dignitat del digne
perquè la seva bona tasca no es
cotitza avui en el mercat.

Admiro
els qui diuen allò que
creuen i creuen en allò que
fan en un món que
enlaire l'aparença a
la categoria de doctrina.

Admiro
a qui travelant en
el camí, admet
l'alegria del seu error perquè
dóna fe de la seva passió en ca-
minar
i del seu amor al camí,
perquè la lluita per la bellesa
valen la pena també
quan es perden.

Admiro
a tot amant estimant
posada la fe en l'altre
coneixedor que hi ha coses
que ni la mort pot matar.

Admiro
a qui té l'alegria
en la seva esperança quan s'usa
de ple el desencís i quan
aquest ha esdevingut article
de consum massiu i universal.

Admiro
invulnerable la certesa que
val la pena morir
per les coses sense les
quals no val la pena
seguir vivint.

Admiro
a la fi a la persona que
servant memòria
és capaç d'estimar el
missatge de l'esperança
abans d'haver-la morta.

Per això...

Admiro
esperança a qui
segueix creient
en l'astorador poder
de l'abraçada humana.

Esperança Alomar
9-5-89

Fotografia feta a l'any 1897, al corral de la casa de Santa Maria, pel fotògraf de Manacor, Sr. Pere Sansó.

Els fotografiats estaven junt a l'escala del jardí de la casa a on visqué el metge Josep Verd Sastre, als nostres dies, al carrer del Paborde Jaume.

Els personatges d'esquerra a dreta:

Drets:

Nº 1.- Llorenç Calafat Guasp, de Can Coll-dante, casat amb una Mesquida, de Son Bieló.

Nº 2.- Juan Juan, àlies Cabitla, mestre d'obres.

Nº 3.- L'Amo en Pere Pisà, mestre d'obres.

Nº 4.- D. Antoni Capó, de Can Capó, casa situada quasi davant la parròquia.

Nº 5.- Mestre Pep de n'Aina, alies Pepaina, Colombàs, fuster.

Nº 6.- D. Jordi Canyelles Crespí, de Cas Notari. La casa seva està a la carretera d'Inca nº 38.

Nº 7.- D. Juan Jaume Ferrer, que te amb sos brassos una nineta, que nomia Margarida Jaume Jaume, que se

casà amb el metge Abrines.

Nº 8.- D. Monserrat Mascaró empleat a la Delegació d'Hisenda.

Nº 9.- L'Amo Antoni àlies Millo, de Can Millo, comerciant.

Nº 10.- Sr. Torrens, àlies de Cas Jutge, la seva casa és la situada davant la Rectoria.

Asseguts, baix de l'escala:

Nº 1.- D. Llorenç Calafat, germà den Juan de Xorrigo, practicant de la farmàcia de l'apotecari Sr. Ribot, de Petra. La farmàcia estava al cantó de la casa dita Can Pulit, a la plaça de la Vila.

Nº 2.- L'Amo en Biel Mesquida, de Son Bieló.

Nº 3.- D. Francesc Jaume Ferrer de l'Arboçar. El nin que té amb ell, nomia Pere Jaume Jaume.

Andreu Bestard i Mas, any 1989

(Me donà la identificació dels noms dels personatges el bon amic Joan Jaume Miralles dia 28 d'abril de 1989.)

MIQUEL SANTANDREU

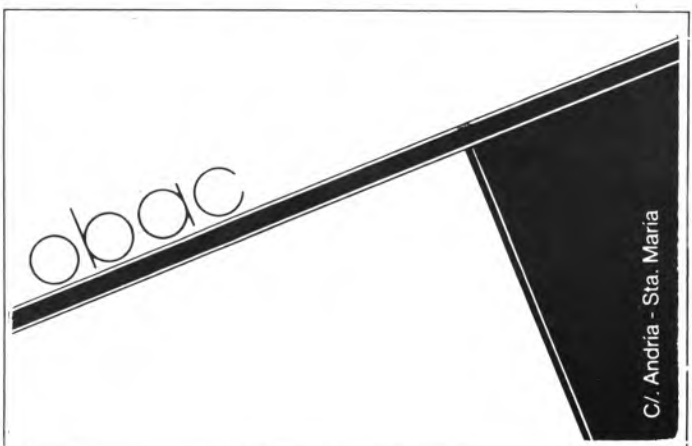
*Vespinos - Mobyettes

*Moto-serra ECHO

*Moto-cultor PIVA

*Vespa

Bernat de Sta. Eugènia, 126 - Tel. 62 00 77

APOTECARIES I APOTECARIS A SANTA MARIA DEL CAMÍ

Ja entre els romans i els àrabs se coneixien apotecaris que tingueren molta anomenada. Galeno va ésser metge i apotecari en temps de l'emperador Neró. Els seus preparats eren de llavors, arrels i flors. L'anomenaren el Pare de la Farmàcia. Entre els àrabs, segles després, se distingí Giber, Mussan-Jasaral-Soli que en la centúria setena aconseguí fer preparats mescurials, el precipitat roig, el sublimat corrosiu i l'àcid nítric, entre altres. A Espanya floriren les escoles de farmacologia de Còrdova, Sevilla i Toledo, durant la dominació islamita.

A Mallorca les botigues dels apotecaris se trobaven principalment a la Ciutat. Allà anaven els de Santa Maria del Camí a cercar medicaments. A l'any 1556 se compraven a l'apotecari Pere Riera, i a 1627 a Jerònim Riera, tal vegada successor de l'altre. Ambdós vivien a la Ciutat. Més tard, a l'any 1682, els religiosos Mínims vingueren al nostre poble a on bastiren un convent als Hostals. A una dependència hi posaren la primera apotecaria que hi hagué a la nostra vila, amb gran satisfacció de la gent. Però a l'any 1773 la tancaren, per ordres superiors del Col·legi d'Apotecaris. Seguidament s'obrí altre botiga, però l'Ajuntament sortí en defensa dels Mínims al·legant «que els pobres tenien la caritat de totes les medicines i els rics la comoditat dels preus». Passaren uns anys i als 1777 regentava l'apotecaria una persona que estava mal vista del vecindari, anomenat Pere Sacarés, i era natural de Campanet. A una acta del Consistori municipal acordaren demanar que deixi l'apotecaria «per no ésser del poble i haver caigut en falta per lo qual està desacreditat». També sol·licitaren se permetés als Mínims obrir novament la seva botiga. I així succeí, i el poble tornà ser servit. No obstant l'apotecaria de l'altre farmacèutic seguí oberta, i per una nota de l'historiador santamarier Rd. D. Joan Vic, sabem que hi havia de practicant un jovenet, que anava al convent per aprenent de música durant les nits. Li dava tal ensenyament el P. Pau, que era l'organista. El seu nom era Miquel Tortell, natural de Muro. Amb el temps arribà a ésser l'encarregat de l'orgue de la Seu i músic compositor de composicions religioses.

A l'any 1835 el govern de Madrid feu tancar els convents que tinguessen manco de 12 religiosos. Els del nostre poble quedaren exclaustrats, i acabà la seva apotecaria. L'altra farmàcia seguí oberta. A l'any 1830 la regentava el professor de dita facultat, D. Antoni Ferrer Pocoví, el qual acabà a 1846. A l'any següent la va prendre don Jeroni Estades Ribes i la tancà dia 26 de juliol de 1861. Un mes després l'obrí novament don Rafel Soler, apotecari.

ES POTECARI CINTO

Lo curiós del cas fou que dos anys abans, o sia a 1849, s'havia fet càrrec de l'apotecaria que fou dels Mínims altre apotecari, nomenat don Jacinto Bestard Pocoví. Dit senyor comprà part del convent dels qui foren els seus constructors, quan la Diputació ho posà tot en venda. Per tant hi hagué dues farmàcies, una a la vila i l'altra als hostals. Dit nou farmacèutic era conegut pel nom abreuiat de «Es potecari Cinto», i arribà a fer-se molt popular al poble. Ademés de vendre medicines, també introduí la fabricació de licors, especialment l'ano-

Don Pere Antoni Pisà Serra, apotecari. Va néixer a Santa Maria del Camí l'any 1.846, de la família de Can Cicili.

menat marrasquí. L'obtenia mesclant anisat sec amb cireres dites marasques i afegint ametles agres i cireres de pastor. La marasca era una variant de les cireres dolces. Altra de les seves activitats fou la destil·lació de la murta per fer l'apreciada «aigua de murta», perfum molt de moda aleshores. Per fabricar-la adquiria quasi tota la murta de Coanegra. Tenia uns alambins i altres aparells per destil·lar les flors i les fulles de dita planta aromàtica. El seu ajudant fou un jove de nom Andreu Bestard Capó, que fou mon avi patern. Quan el senyor Cinto, anys després, volgué establir-se a la Ciutat, va vendre els alambins a son ajudant, el qual ho instal·là a casa seua, i fou la causa de que se dedicàs a la licoreria, i s'hi distingí molt aviat. El senyor Cinto vené el baixos del convent i l'hort que tenien els Mínims, a don Marià Conrado, marqués de la Font Sancta, a l'any 1860, perquè volia restaurar l'església que tenia la volta completament esbucada.

L'APOTECARI PISÀ

Ara cal anomenar un santamarier que tengué clara intel·ligència. El seu nom fou Pere Antoni Pisà Serra, de la família coneguda per Can Cicili. Aquesta denominació se formà anys abans degut a que la seva padrina nomia Cecília, i de tal nom se formà la de Cicili. El seu net dit el Pere Antoni Pisà Serra nasqué l'any 1846 al nostre

poble. Prest donà proves de cultura i estudià el batxiller a Palma. Després volgué la carrera d'apotecari. Com que no hi havia universitat a Mallorca, hagué d'anar a Barcelona. Cercà una farmàcia per treballar i aprendre l'ofici de practicant. La trobà i de dia treballava i al retirar-se, al capvespre estudiava a la pensió on s'allotjava. Després d'uns anys obtigué la licenciatura en la facultat de Farmàcia. Obrí la seva botiga a Barcelona i prest se destacà ja que els seus preparats medicinals eren molt sol·licitats. Un d'ells fou el «Sàndalo del Sr. Pisà», que se feu molt famós en quasi tota la nació. Se casà a Barcelona. Els estius passava una temporada a Mallorca i aprofitava per saludar la seva família, i retornava a la capital del Principat, a on amb los anys el distingiren amb molts de premis, alguns de molta consideració.

ALTRES APOTECARIS

A l'any 1860 era apotecari D. Guillem Busquets, que tenia el seu establiment al carrer Llarg, i ostentava el càrrec de Batle de la població. Se donà el cas de que havien de venir a la nostra vila la reina Isabel II amb el seu espòs, que en dit any acabaven d'arribar a la Ciutat. Estaven convidats per assistir a un dinar preparat per el Sr. Conrado. La reina estigué indisposta i en la seva representació feu anar a Santa Maria del Camí, a son capellà d'honor el P. Claret. L'Ajuntament amb son batle els va rebre amb tota solemnitat. El P. Claret visità el convent i l'església que fou dels Mínims, i pujà al primer pis del convent i pronuncià un parlament que emocionà a la gentada que l'escoltà. El citat apotecari D. Guillem Busquets era molt ben vist dins el nostre poble i tengué la farmàcia durant casi tota la seva vida. A l'any 1870 era regidor municipal, i l'Ajuntament havia senyalat les 150 famílies pobres que tenien dret de ser assistides gratuïtament per el metge titular. Amb tal cas s'acordà que el farmacèutic Sr. Busquets expendís les medicines que s'assenyalassin a aquelles persones menesteroses, tot a càrrec del municipi, per tant fou el primer farmacèutic titular interí. Se li assenyalaren de paga 125 escuts. A l'any 1882 una llei obligà als Ajuntaments a posar un apotecari titular, i dia 7 de gener fou designat per tal càrrec l'apotecari D. Antoni Torrens i Busquets, que tenia la botiga al carrer Llarg, molt aprop del convent. Se li assenyalaren cent pessetes anuals. Al 1894 fou nomenat per titular interí D. Joan Bennàssar, amb 80 pessetes de sou anual. Dit apotecari traspasà la botiga D. Miquel Ribot i Llobera que la obrí al cantó de la casa de Ca'n Polit, a la plaça. A l'any 1911, ja d'avançada edat renuncià al càrrec i se n'anà a Petra son poble natal. En tal ocasió fou designat per titular D. Mateu Calafat Canyelles i obrí

la farmàcia a la casa seva, a la plaça, carrer d'Olesa. Morí a 1971, d'avançada edat. A 1966 ja havien nomenat titular a D. Bartomeu Sastre Mora, natural de Porreres, que prengué possessori dia 21 de gener de dit any. La botiga la posà al carrer Llarg, número 103. A l'any 1970 permutà el Sr. Sastre amb el titular de Porreres D. Joan Feliu Bauzà, el qual dia 2 d'octubre se feu càrrec de l'establiment ja citat, en el qual continua en l'actualitat.

APOTECARIS NO TITOLARS

També estudià la carrera d'apotecari don Joan Nigorra Reinés, i obrí la farmàcia al carrer Llarg. Passats uns anys la traslladà a la plaça dels Hostals. La família Nigorra sempre gosà de moltes simpaties al poble. La regentà bastants d'anys son germà don Miquel, el qual arribà a ostentar el càrrec de batle de la població nostra, l'any 1931. Abans d'això l'Ajuntament havia autoritzat a la farmàcia Nigorra per despatxar les receptes dels necessitats. Alguns anys més tard don Joan prengué altres activitats molt importants al camp dels negocis, i hagué de tancar l'apotecaria.

Altre farmacèutic Santamarier, que no tingué la botiga a la nostra vila, fou don Jaume Torrens Calafat. La va obrir a l'important poble de Sóller, i encara hi existeix la «Farmàcia Torrens». L'obrí a meitat del segle passat, i amb el temps dit senyor fou molt considerat a la nova població, on visqué i morí vers l'any 1936. A Santa Maria, la seva vila, tenia una casa vella dita Ca'n Martí Matgí, al carrer de Ca n'Escardona, avui del Paborde Jaume. Sollicità al consistori municipal poder-la esbucar i alçar-ne dues de modernes. El batle que era l'amo En Biel Bibiloni, havia acordat amb els altres regidors, expropiar dit immoble per allargar el carrer fins al de Ramon Llull, que havien fet arribar a la parròquia, i no autoritzà fer més cases, al punt indicat. Passà algun temps i se feren noves eleccions i el senyor Bibiloni no s'hi presentà. Les guanyà don Basili Canyelles de Cas Sucre, i aquest ja batle, autoritzà lo que volia el senyor Torrens, el qual bastí les dues cases modernes i esbeltes, a on residí molts d'anys don Josep Verd Sastre, de bona memòria. Però el carrer d'Escardona quedà tancat.

Finalment, una jove també santamariera, volgué ésser apotecaria. Estudià, i a l'obtenir la licenciatura corresponent, se presentà per guanyar el Doctorat. Le hi concediren a la Universitat de Santiago de Compostela l'any 1965. No ha exercit el càrrec perquè prest entrà en religió i fou destinada a Holanda, a on ha publicat, i segueix publicant, interessants llibres literaris i científics.

Andreu Bestard Mas.

VINS RUBI
ELABORACIÓ PRÒPIA

Celler:
Bartomeu Simonet, 4 - Tel. 62 00 68

TALLERS T & B

-Reparació d'automobils en general
especialitat en SIMCA i CHRYSLER
servei de grua
Venda de Vespes i Vespinos

Plaça Jaume III
Tels. 62 04 74 - 62 01 52 - 62 06 70

CALAIX D'IMATGES

NICOLAU PIZÀ «COLAVET»

Vestit de torero i a punt d'entrar al «ruedo», vora ell en Ramon Balaguer

Ben compost el dia de la primera comunió

Presentar en paraules a Nicolau Pizà s'em fa difícil, ja que és una d'aquestes persones de la vila que són conegudes de tothom, de domini públic i fama popular. Home menut, d'ulleres

clares paraules. I sobretot un home amb una afecció constant la seva passió per la música. És un home de carrer, de plaça, de cafè, amb els seus alts i baixos, i al cap i a la fi com bé diu ell «Som un lluitador que sempre he estat tot sol». En Colau ha fet diverses feines, i també ha fet moltes brusques i truis.

En Nicolau va néixer un dia de Sant Antoni de 1928, a la vivenda que hi havia a Can Sanxo, on el seu pare «En Colau» hi tenia una botiga, al mateix temps tenia un automòbil de passatgers i agència que cada dia anava a Ciutat. La seva mare va morir jove, i en Nicolau va tenir dues madrastrès, per això -diu- pot ser que sempre hagi estat tot sol.

Ha fet un poc de tot, feina a la mina de galeries subterrànies «La Carolina» -també es deia Can Mates- devers el qualcador, on tregien senalles de carbó, recorda que hi moriren dues persones. Llavors feu feina una sèrie d'anys a l'agència d'en Francesc Sineu, sobretot per dins Palma, on amb una bicicleta plena de «bultos» feia de recader pels carrers antics de ciutat, afirma que es coneix bé Ciutat i em diu tota una sèrie de carrers de la part vella. Per últim feu feina al Magatzem dels taulons, repartint amb l'isocarro material de construcció. Ha fet altres feinetes com vendre al mercat, i de jove voltejat amb el carreret de gelats de son pare pels carrers venent «mantecados» -el que ara anomenam frigos- que es feien amb una mesura. Els gelats els feia son pare i ell de manera artesana, encara ara té màquines i estris de gelater. També ha repartit els diaris provin-

cials a les cases, arriba a repartir l'Última Hora, el Baleares i el Diari de Mallorca alhora, en total prop de 170 diaris que amb el motoret estava una horeta llarga.

A més de feina, s'ha divertit, ja des de petit fou un amant de la gresca i la bulla. Jovenet actuava als sainetes que preparava en Miquel Far, va fer de Rei Herodes prop de quatre anys a l'obra «L'Adoració dels Reis d'Orient» que es representava el dia dels reis a la Plaça de La Vila, el seu pare feia de Doctor de la Llei. Adesiara perflesses i per Sant Antoni es disfressava del que fos i sobretot de dimoni. Alhora també ha representat a Jesus a una Processó del dijous Sant, on duia la creu i cadenes, i afirma que queda ben escaldat i cansat. Dos cops ha fet de torero a les improvisades places de carros. També ha col·laborat en l'organització de festes, s'en recorda que un any dugué la Companyia

Artis amb l'obra «L'amo de Son Magraner», i que els altres companys s'enfadaren per la cara que va fer.

Però, l'afecció que ha llevat la son a Colau és la música, la màgia d'aquest sentiment viscut o patit a través de les notes i els ritmes. De petit ja li agradava ferm la música, cantava als funerals, i ja començava a practicar amb el vell orgue del seu pare. Gairebé té els 12 anys i ja tocava el trombón a la Banca que funda l'economista Guillem Parets, la qual dura uns dos anys, i que bàsicament feia funcions religioses.

Posteriorment devers el 1948 es funda la Lira Santamariense, dirigida per Andreu Pol, on tocava el baix, aquesta Banda durà uns 5 anys i arriba a gaudir de certa fama. En Colau se'n recorda en tristesa de la mort en accident de Rafel Rullán, membre de la Banda, aquesta l'acompanyà fins el Cementiri. Després anà a la Banda d'Alaró amb Sebastià Sineu i Joan Mesquida, on hi tocaren uns tres anys. Llavors -devers el 1960- amb Pere Mateu com a director intentaren refer la Lira Santamariense, on tocà el baix durant tres anys, i quan la cosa començava a anar bé -tocar bé- es desfé. Llavors anà a la Banda de Binissalem -també hi anaren Sebastià i Joan- durant uns quatre anys. I a l'any 1987 fou un dels impulsors de la formació de la Banda de Música actual on toca el baix. La seva dedicació a la música és clarament constant.

També ha tocat serenates amb l'acordió, a festes ha interpretat músiques. Darrerament es comprà un orgue electrònic, que toca sovint a ca seva o a la revetla de Sant Antoni a Can Carol.

En Colau, una persona popular

A dalt: disfressat i amb l'orgue a punt durant una revetla de Sant Antoni. A l'esquerra, tocant el baix a Ciutat amb la Banda de Música.

*

dins el poble, senzill i que li agrada parlar clar, actualment ja jubilat té temps per les seves coses, i sobretot per la música.

El deix escoltant els resultats de la loteria per la ràdio a Can Carol -on hi dina cada dia i afirma que és la seva segona casa- apuntant amb paper carbó els números premiats, hi ha gent que li demana còpies.

POESIA

LA POMA PODRIDA

Hi ha segons quines coses que m'entristeixen no tan sols els canvis de temps i d'estacions que un dia em trobi fora de joc i passant rusca la manca d'enteniment i la maisofridura uns pics meva, però d'altres vegades dels altres tot això té una relativa importància ara crec no haver arribat a la meta no a la meta final, sinó una de parcial la manera d'esser m'ha militat l'entrada a cambres per citar qualcú, aquell que deia viure per fer feina o fer feina per viure per ventura encara estic creixent a dins meu o com l'estruc que s'amaga davant la circumstància si se perden les il·lusions se perd tot com una poma que es corca dins una saca el principi només un pic, per fer-se gros el cop a mida que passa el temps

L'espera

Assegut escoltant la ràdio de forma forta estic esperant l'arribada de l'hivern els esclatassangs no han sortit enguany la gent espera que passi qualque cosa que canviï la forma d'entendre el món d'esser diferents al que hem estat fins ara grups especialitzats petits i grossos de ciències de carrer i de camp de futbol massificacions dirigides des de dalt, l'èlite amb consentiment d'alguns de classe mitja, baixa que esperen triomfar d'una manera o d'altra en amor, en doblers, en reputació o fama és difícil viure feliç i esser inconformista sortir de la irrealitat, pujar al tren que ja parteix el tren, com el temps d'infància i de l'aprenentatge esperant el moment que mon pare contàs un conte fent-me passar pel protagonista d'una pel·lícula una concepció, potser burgesa, no ho sé, emperò ha estat part de l'educació que no rebug i estic cansat de començar de zero després d'un mal moment.

Pere Mesquida

**SEGON PREMI
DE POESIA
ESCALBRUIX 1989**

La revista literària Escalbruix convoca el seu Segon Premi amb les següents

B A S E S

1. Podrà participar tot aquell poeta que ho desitji, mentre no superi els vint-i-cinc anys.
2. Els originals han d'esser presentats en llengua catalana.
3. Han de concursar quatre poemes per autor, i cada un no pot superar els trenta versos.
4. Els poemes han d'esser mecanografiats a doble espai en quartilla holandesa, i sotsignats amb pseudònim. A un sobre tancat apart, amb el lema ha de figurar el nom, cognoms, adreça i telèfon de l'autor.
5. El premi consistirà en 25.000 pessetes en metàl·lic, i la publicació dels quatre poemes a la revista Escalbruix.
6. El plaç màxim de presentació dels originals és el 30 d'octubre. Seran enviats a l'apartat de Correus 1924, o bé a la Llibreria Jovellanos.
7. El jurat estarà compost per dos membres de la revista i dos escriptors reconeguts dintre del món literari.
8. Els originals presentats no seran tornats, i la revista es reserva el dret de publicar-los si així ho estima convenient.
9. El simple fet de presentar-se al premi, presuposa l'acceptació d'aquestes bases.

Escalbruix
Revista Literària
CIUTAT DE MALLORCA

CONFECCIONS

VICÉ

MODA JOVE

magatzem de materials de construcció

GAMUNDI

Gabriel Mesquida, 1 - Tel. 62 02 30

CONSPORT
AUXILIAR CONSTRUCCIÓ

PISCINES - TENNIS - XALETES - SAUNES - COMPLEMENTES

Mateu Juan Matas
DIRECTOR

Barceló i Combis, 10 Telèfon 46 52 11
PALMA DE MALLORCA

«CULÉS» I «MERENGUES» EMPATAREN

Com ja va succeir l'any passat, el partit entre els «merengues» i els «culés» de la parròquia de Can Menut va gaudir d'una gran expectació. Enguany, però, l'alegria dels gols no volgué afegir-se a la festa que, tanmateix, va comptar amb altres alicients per a participants i espectadors. L'esportivitat i el bon humor varen ser la nota remarcable de l'esdeveniment. Abans de començar es guardà un minut de silenci en memòria d'Isidro Blesa.

FUTBOL

Sta. Maria, 0 - Mallorca At., 0

Amb motiu de les passades festes de la Fira i amb l'excusa d'inaugurar la nova il·luminació artificial del camp de futbol, es va programar un interessant partit entre l'equip local, líder de la Tercera Divisió Regional i el Mallorca Atlètic, líder també de la Tercera Divisió Nacional. Bastant de públic es congregà al camp municipal per presenciar l'esdeveniment i creim que n'hi hagué pocs que sortissin defraudats perquè, si bé és cert que no es veieren gaires jugades espectaculars, també ho és que ambdós equips s'entregaren molt i es va poder veure una interessant lluita entre la superior tècnica dels mallorquinistes i l'entusiasme dels santamariers. Val a dir que el Mallorca At. no es presentà amb l'equip titular, destacant només la presència del jove defensa Magí Mir que ja ha debutat fins i tot a la lliga de Segona Divisió amb el Real Mallorca, però no sabem si per amor propi o si per guanyar-se la confiança dels tècnics, el cert és que els mallorquistes, tocant molt bé la pilota al centre del camp, varen sortir decidits a resoldre el partit. Possi-

blement no esperaven trobar-se amb un Sta. Maria tan incòmode que, aguantant les embestides del contrari molt ben situat damunt el camp, posant en pràctica una estratègia de contenció, va demostrar perquè és un equip tan poc golejat a la present lliga, fent impossibles tots els intents de la jove parròquia mallorquinista per perforar la porteria local. Oportunitats de gol n'hi va haver per part dels visitants sobretot a la primera part, però unes vegades l'escassa punteria i d'altres la brillant actuació defensiva dels santamariers, impediren que tengués reflexe en el marcador. I encara l'equip carmesí va tenir força per acostar-se en els darrers minuts a la porteria rival en un perillós contra-atac que hauria pogut suposar la vitòria dels locals si en lloc d'anar a parar la pilota a pal travesser s'hagués introduït dins les xerxes del rival. En resumen, els aficionats varen poder presenciar un interessant partit.

J.S.M.

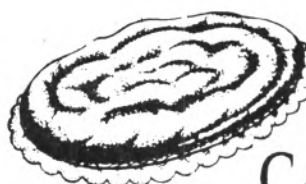
PERRUQUERIA D'HOMES

CA'N MOREI

Paborde Jaume, 13

FORN - PASTISSERIA

BOVER

CA'N BLANCO

Carrer Llarg, 58
Tel. 62 00 52

JOAN FORTEZA CAMPINS

Instal.lacions elèctriques
xarxes de baixa tensió
bombes submergides

Carrer Bartomeu Pasqual, 4 A - Tel. 62 09 39

**VIVERS
SANTA
MARIA**
SAT 7117

FINAL DE LA LLIGA FEMENINA

El passat dia trenta d'Abril, i amb el partit que enfrontava el Santa Maria Atco. contra el Centre d'Esports de Sabadell, el nostre equip dona per acabada la lliga d'aquest any, amb un bon resultat i emparant el partit contra l'equip català.

Ja hem parlat moltes vegades del que ha fet aquest equip durant la lliga, en la qual si bé els resultats no han estat del tot satisfactoris com a tot equip espera que siguin, sí que hem pogut veure un bon joc desplegat per totes les components de l'equip i un bon acoplament al ritme de la Primera Divisió Nacional d'aquest esport.

Pel que fa a la propera temporada, les coses encara no estan gaire clares, si bé imaginam com aquest any, s'intentarà reunir tot el pressupost i les pertinents subvencions per poder afrontar les grans despeses que suposa participar en aquesta lliga, com podrien esser els desplaçaments, menjades a fora, àrbitres, equipatges, etc. Pareix esser que les dirigents de l'equip volen continuar la tasca i fer possible la participació un any més.

Des d'aquestes pàgines volem donar l'enhorabona a tots els components de l'equip; Directius, entrenadors, jugadores, creim que es mereixen el millor per tot el que han fet aquest any i els anteriors a la vegada que esperam que puguin aconseguir el que faci falta perquè aquest esport no desapareixi ja no sols del nostre poble, sinó de Mallorca i totes les illes Balears, ja que és l'únic representant de les mateixes a la competició.

AMA TEUR: COMENÇA LA PROMOCIÓ PER ASCENDIR

Ja fa moltes jornades que l'equip Amateur de futbol del nostre poble està classificat per jugar la lliga de promoció per ascendir a Segona Regional. Quan surti aquest exemplar ja hauran jugat el primer partit contra el Valldemossa Atco. i estaran a punt d'afrontar el segon partit a casa ni més ni manco que contra el Montaura del poble de Mancor de la Vall. Recordam els greus incidents que passaren al Camp Municipal d'Esports de Santa Maria amb la visita d'aquest equip. Pareix esser que l'ambient està bastant caldejat de cara a aquest enfrontament i que el partit podria esser d'allò més emocionant. Esperem que el Santa Maria pugui guanyar aquest partit i tots els que faci falta per pujar de categoria, a la vegada que igualment esperam que tots els santamariers que els hi agradi el futbol assistesquin als partits que jugarà l'equip, perquè de bon de veres que els jugadors necessitaran el seu suport. També esperam que els incidents que varen passar durant el comentat partit no tornin passar i que el públic de Mancor es comporti així com cal, ja que n'esteim ben segurs que el de Santa Maria així ho farà, cosa que no posam cap dubte.

El Calendari que té l'equip de cara a aquesta lligueta, no és el millor que li podria haver tocat, ja que després de jugar dos partits consecutius a Santa Maria, haurà de jugar tres partits a fora, jugant el darrer de la mateixa a casa.

Volem fer constar que els components de la plantilla estan entrenant d'allò més fort i que pareix esser que estan ben mentalitzats per pujar de categoria, i que els comentaris que es fan entre ells, és que no poden deixar passar una oportunitat com aquesta, ja que mantenir-se al més alt de la classificació costa molt, ja no sols en els partits, sinó també en els entrenaments, ja que són molt forts.

El calendari que tindrà l'equip per aquest lligueta, és el següent:

- 14 de Maig Santa Maria - Valldemossa Atc.
- 21 de Maig Santa Maria - Montaura
- 28 de Maig Ferriolense - Santa Maria
- 04 de Juny Valldemossa Atc. - Santa Maria
- 11 de Juny Montaura - Santa Maria
- 18 de Juny Santa Maria - Ferriolense

Complicat calendari que fa que l'equip del nostre poble s'hagi d'esforçar molt per aconseguir finalment el tan desitjat ascens.

Així que ja ho sabeu. Si volem veure el Santa Maria pujar de categoria, feim una crida per a que tots aquells aficionats, coneguts de jugadors, etc. assistesquin al Camp Municipal d'Esports en les dates assenyalades per donar suport i ajuda a aquests al·lots que han fet possible arribar aquest moment. Important per ells i igualment important pel nom del nostre poble.

passatemps
articles per a esports

**futbol, bàsquet,
tenis, pesca...**

Marqués de Fuensanta, 35
07320 SANTA MARIA (Mallorca)

FONER

**MINYO
INFANT
ESPORT**

Plaça dets Hostals, 13 i 15
Tel. 62 00 48
SANTA MARIA DEL CAMI

**GRAN ASSORTIT DE
ROBA PER A GENT GRAN**

CAIXA DE PENSIONS

"la Caixa"

ENTRE FOGONS

Xot al cava

Aquest número ha estat na Maria Sans qui ens ha donat aquesta recepta, senzilla, però al mateix temps amb un punt de sofisticació, incorporant com a ingredient el cava.

Infredients:

- Una tallada per persona de braç o cuixa de xot
- pastanagó
- mongetes tendres
- xampinyons o esclata-sangs
- cava sec
- oli, aigua, sal i pebre bo

Preparació:

Posam dins la greixonera els troços de xot amb un poquet de sal i pebre bo; damunt hi posam la verdura: el pastanagó tallat llarg i prim, els xampinyons a quatre bocins i les

mongetes senceres. Després hi tiram un tassó de cava, un i mig d'aigua, i mig d'oli; tot aquest líquid ha de quedar arram de la verdura sense tapar-la i si no basta s'hi torna afegir la mateixa proporció. Ho posam dues hores amb poc foc fins que s'hagi begut el brou, però sense quedar massa sec. No convé remanar-ho gens.

En memòria de Nicolau Pizà

Coanegra afegeix aquestes línies a darrera hora. Varem parlar amb Nicolau Pizà el dissabte 12 de maig, amb l'idea que ell pogués gaudir de la paraula i de les imatges impreses. Malhauradament morí el divendres dia 19 de maig a conseqüència d'un accident que sofrí uns dies abans, fou atropellat per un camió quan ell circulava amb el seu ciclomotor per la carretera. Coanegra expressa el seu condol als familiars, amics i companys de la Banda de Música.

ESCAPULONS

GUILLEM COLOMAR

CADA DIUMENGE A SA PLAÇA

MAGATZEM DE MATERIAL
DE CONSTRUCCIÓ

JOAQUIN ESTESO

CARRER DE L'ESGLÉSIA

**SA
GERRERIA**
CERÀMICA SERRA

Carretera d'Inca
Tel. 62 01 71

**CAIXA DE BALEARS
"SA NOSTRA"**